

Rikets Ständer vid 1856 års riksdag, då anslag beviljades till utvidgande af pedagogien i Christinehamn, förbehöllo sig att ofvannämnda summa, som staden beviljat till förstärkande af lärarekrafterna vid pedagogien, äfven för framtiden skulle af stadens medel få utgå; men det dock synes obilligt, att Christinehamn mera än andra städer skall af egna medel bidraga till lärarnes aflöning, helst denna stad utan bidrag af statsmedel, som dock de flesta andra erhållit, uppfört sitt skolhus, och icke heller det numera femklassiga läroverket derstädes kan anses mindre nödigt än andra dylika, då det för närvarande besökes af 101 lärjungar, så får jag vördsammast föreslå,

att staden befrias från det bidrag af 300 Riksdaler till aflöningen åt lärarne, som den, för att ej gå miste om läroverket, måst vid dess inrättande åtaga sig och denna summa i stället af Statsverket öfvertagas, i likhet med hvad Kongl. Maj:t i sin nådiga Proposition till innevarande Riksdag äfven föreslagit för städerna Sölvesborg och Westervik, der samma förhållande synes ega rum.

Stockholm den 26 Januari 1867.

J. J. Magnell.

N:o 44.

Af Herr Eric Olsson: Om Bankovinstens användande till förstärkande af Bankens grundfond.

Den allmänna förlägenhet, som för närvarande är rådande inom vårt land i afseende på penningeförhållandena, då hvarken jordbrukaren, affärsmannen eller fabriksidkaren kan på någorlunda billiga vilkor erhålla ett nödvändigt rörelsekapital, för att drifva hvar och en sin näring till båtнад och gagn såväl för sig sjelfva som fäderneslandet, så må det icke förefalla underligt, om hvar och en i sin mån och efter sin förmåga söker att efterforska orsaken till detta onda och finna någon utväg till dess afhjelpande. Det har anförts och anföres ännu, att den allt mer och mer tilltagande lyxen har en stor del i den allmänna nöden, och jag vill icke neka dertill, att denna förebråelse är fullt befogad; men jag skulle dock ge-

nom flera exempel kunna bevisa, att nöden står för dörren äfven der, hvarest ännu lyxen är och måste vara ett okänt ondt, hvarföre sålunda det icke kan vara lyxen ensam, som är vållande till denna landets bedröfliga ställning, utan den måtte hafva uppkommit af flera samverkande orsaker.

Man har vidare anfört såsom en bidragande orsak till jordbrukarens nuvarande betryckta ställning, att han nemligen betalt sin egendom för högt, och att han med anledning deraf måste komma i knipan och slutligen, såsom man säger, slå vantarne i bordet och gå ifrån sitt; och dock skulle jag äfven i detta hänseende kunna åberopa många exempel, huru personer, som långt innan det stegrade egendomspriset mottogo sin egendom på billiga, ja förmånliga vilkor och sedan under flit, omtanka och arbetsamhet sökt att förkofra sig, ändå det oakadt kommit i svår ställning. Detta är alltså icke heller nog för att på ett fullt tillfredsställande sätt besvara den frågan, hvarifrån härleder sig landets närvarande ekonomiska betryck? Mången kortsynt och korttänkande, som hemtar sin lärdom från åtskilliga tidningar, är måhända färdig att svara: landet är för hårdt betungadt af skatter såväl till Staten som kommuner. Ja, nog kännes för det närvarande både den allmänna och den enskilda beskattningen tryckande; men ingen, det är min öfvertygelse, har af den blifvit ruinerad, det onda måste således sökas på annat håll. — Jag för min del sålunda vill dertföre uttala den öfvertygelsen att det allmänna obeståndet ibland såväl jordbrukarne, affärsmännen som fabriksidkarne och för öfrigt landets rubbade kredit hufvudsakligen har sin grund i den hastiga öfvergången ifrån de gamla förhållandena i industrielt och merkantilt hänseende till nya. En större varsamhet i detta hänseende tror jag icke skulle hafva skadat, utan tvärtom gagnat. För att än mera förvärpa förhållandet hafva äfven de enskilda bankerna gjort sitt till genom det sätt, hvarpå de hafva utöfvat sin verksamhet, nemligen att under gynnsamma tider försträcka den lånsökande allmänheten lån på billiga vilkor; men under brydsamma förhållanden åter knyta till pungen och derigenom utöfva ett verkligt strypningssystem. På det att sålunda landets modernärningar, åkerbruk och bergsbruk, icke för framtiden måtte blifva helt och hållet beroende af den enskilda vinningslystnadens legaliserade procenteri, får äfven jag, i likhet med hvad redan en ledamot af Första Kammaran har motionerat, vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att bankovinsten icke, såsom hittills skett, måtte dragas ifrån Riksbanken, utan i stället användas till att förstärka Bankens grundfond så länge, till dess den uppnått ett visst belopp, eller att af vinsten bildas en reserv- eller grundfond, hvarigenom Riksbankens ställning blifver fullt betryggad och beviljandet af lån mera kunde afse befrämjandet af sådana näringar, hvilka äro gagnande för fäderneslandet, än den enskilda vinsten, samt att

ingen enskild bank hädanefter oktrojeras med sedelutgifningsrätt, och vidare att, när oktrojen för nuvarande enskilda banker tilländalöper, all sedelutgifningsrätt äfven för dem måtte upphöra.

Stockholm den 25 Januari 1867.

Eric Olsson
från Nerike.

N:o 45.

Af Herr Rylander: Om pedagogiens i Ulricehamn uppflyttning till treklassigt elementarläroverk och anslags beviljande för sådant ändamål.

Det kända, lyckliga förhållande att under de sednare tiotalen är Rikets f. d. Ständer med intresse omfattat folkets talan i fråga om tillfredsställande af folkets behof af spridda skolor och läroanstalter, ledande till lättnad för bildningens och vetandets framsteg, ger mig anledning att för en i detta hänseende, ehuru temligen folkrik, likväl hittills mindre väl lottad ort göra hemställan om anslag för ett dylikt behofs tillfredsställande. Det är för staden Ulricehamn och orten deromkring jag önskade förmånen af stadens skolas utvidgning. Stadens ombud vid 1859—1860 årens riksdag Herr Grenander lär redan då hafva väckt motion om anslag för ifrågavarande behof, men, hufvudsakligen af skäl att staden då ej egde lämpligt skolhus med bostad för flere lärare, skall Herr Grenanders berörda motion hafva blifvit afslagen. Jag vågar hysa det hopp att min vördsamma framställning i ämnet, sju år längre fram i tiden, skall röna ett bättre öde. — Ulricehamns stad har sistlidet år låtit uppföra ett rymligt och ändamålsenligt skolhus och är numera i tillfälle att erbjuda bekväma bostäder för de lärare behofvet påkallar. Det skulle i längden falla sig tryckande för nämnda stad och ort, att fortfarande nödgas skicka sina söner, för erhållande af skolbildning, till Göteborg 12 mil, till Skara 8 mil, till Jönköping 6 mil eller till Lund 26 mil, allt från ortens medelpunkt, staden Ulricehamn, räknadt; ett sådant förhållande kunde åtminstone icke befrämja för orten det stora allmänna önskningsmålet, allmän upplysning.